

Jubileumsmagasin

BKA

**BESTE
FORELDRENE
KLIMA
AKSJON**

**20 ÅR
2006–2026**

Foto: Sebastian Dahl

Besteforeldrenes klimaaksjon gjennom 20 år

I KAMP FOR BARNAS

FRAMTID

Redaksjon:
Andrew P. Kroglund
Halfdan Wiik
Linda Parr

Rapporten kan lastes ned hos:
<https://www.besteforeldreaksjonen.no/>

Design og trykk:
Heidi Helgerud
helgerud33@gmail.com

Besteforeldrenes klimaaksjons formålsparagraf:

BKA er en tverrpolitisk organisasjon som setter framtida for barn og unge først. Vi støtter de unge i deres kamp for et levelig miljø på kloden. Den menneskeskapte globale oppvarmingen er en etisk og eksistensiell utfordring, et spørsmål om rettferdighet mellom generasjonene og global solidaritet.

BKA vil påvirke opinion og politiske beslutninger, og arbeider for omfattende kutt i utslipp av klimagasser. Norge må gå foran som eksempel på at rike land kan og må kutte mest. Fossil energi må utfases raskest mulig. Samtidig må vi ta vare på natur og biologisk mangfold. Videre forbruksvekst må erstattes av nøkternhet og ressursparing.

BKA krever at Grunnloven § 112 blir tatt på alvor:
«Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterslekten.»

Besøksadresse:

Forum for utvikling og miljø, Hausmannsgt. 19, 0182 Oslo
Postboks 1231 Vika, 0110 Oslo.

E-post:

post@besteforeldreaksjonen.no

Organisasjonsnummer:

998 636 779

Takk til de gamle – og et løfte til de unge!

Gjennom 20 år har mang en besteforelder og godt voksen stått fram for å kreve en rettferdig klimapolitikk og gode liv for barn i framtiden. Denne klimakampen har vært en utrolig spennende reise, preget av engasjement, oppfinnsomhet og kunnskap. Det er klart det er grunn til å feire den langvarige innsatsen og de seierne Besteforeldrenes klimaaksjon har bidratt til i alle disse årene! Vår voksende organisasjon har nå over 10 000 medlemmer og hele 18 lokallag fra Tromsø i nord til Sør-Rogaland og Agder i sør. Innblikkene i dette jubileumsheftet i BKAs liv og levnet, skal være en hyllest til alle som har bidratt underveis.

Den uegennyttige innsats vi legger ned for egne barnebarn og kommende generasjoner er noe myndighetene viser å sette pris på, slik klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen gir uttrykk for i sin hilsen. Fra vår side har vi satt pris på departementets åpne dør for politiske samtaler. BKA har de siste fem årene fått økonomisk støtte fra staten nettopp for å tydeliggjøre behovet for en politikk som kutter utslipp og tar vare på naturen.

Og hvor går reisen videre for BKA? Vi innser at det virkelig haster skal vi nå målet om et lavutslippssamfunn i 2050. Vi plages alle av de mange tegn til mistillit i verden i dag med krig, maktarroganse og mangel på rettferdig fordeling av goder. Til alt dette vanvidd må BKA bli en motkraft. Klima- og miljøbevegelse må bli enda bredere. Vi må kunne våre saker, og vi må appellere både til hjerne og til hjertet. Derfor må vi i mye større grad nå ut gjennom media. Derfor må vi få med oss kulturaktivister som kan vise alvoret på helt andre måter. Kan noe av gjennomslagskraften ligger i en klar visjon om hvor fint vi kan få det dersom vi lykkes?

Vi vil gjerne at jubileumsåret også markerer at vi skal skjerpe vår innsats for klima og natur. Det lover vi de unge. Og med det løftet, gratulerer vi med godt arbeid i de tjue årene som er gått, og inviterer til et forsterket krafttak framover!

Linda Rundquist Parr, styreleder

Farmor Linda og barnebarnet Olivia beskytter kloden, sammen.

En jubileumshilsen fra Klima og miljøministeren.

Besteforeldrenes klimaaksjon minner oss om at valgene vi tar i dag får konsekvenser i morgen, og at ingenting vil prege framtiden til barn og unge mer enn hva vi gjør nå, i vår tid, for å løse klimaproblemet.

I en tid preget av uro, raske skifter og mange konkurrerende kriser, har dere holdt fast ved klimakampen med en utholdenhet som gjør inntrykk. Hver fredag står dere utenfor Slottet. Det er et lite, men kraftfullt bilde på hva demokratisk engasjement kan være: fredelig, tydelig og urokkelig. Engasjementet deres trenger så absolutt gjennom lydturen – og det trengs!

Besteforeldrenes klimaaksjon har mobilisert tusenvis av mennesker og løftet klima som tema i norsk samfunnsdebatt. Gjennom to tiår har dere bidratt til å gjøre klimadebatten bredere og mer inkluderende. Dere har skapt møteplasser der unge og eldre, fagfolk og frivillige, politikere og privatpersoner kan snakke sammen. Dere har gitt mennesker et rom for å engasjere seg – et rom mange ikke fant andre steder.

Besteforeldrenes klimaaksjon viser at klimaengasjement ikke er aldersbestemt. Med erfaring fra et langt liv i et land i stadig endring, bringer dere et historisk blikk og en moralsk tyngde inn i samtalen. Det er en ressurs Norge trenger.

Vi står foran store oppgaver. Vi skal omstille energisystemet vårt, redusere utslipp, beskytte natur, omstille industri, og skape et samfunn som tåler større klimarisiko enn før. Det krever politisk mot, men også folkelig engasjement. Besteforeldrenes klimaaksjon sier klart ifra til oss politikere, samtidig som dere har en konstruktiv tilnærming som oppfordrer til å samarbeide og lytte. Dere minner oss om viktigheten av å overlate verden i god stand til dem som skal leve videre etter oss. Det handler om mer enn politikk. Det handler om etikk, om empati og om ansvar.

Dette jubileumsskriftet forteller historien om en organisasjon – men også om et engasjement. Besteforeldrenes klimaaksjon viser oss at det aldri er for sent å engasjere seg. At alder ikke er en hindring, men en ressurs.

Jeg vil gratulere Besteforeldrenes klimaaksjon med 20 år som en viktig og enestående samfunnsstemme.

**Takk for innsatsen dere gjør for klima og natur - på vegne av både
nåværende og kommende generasjoner!**

Andreas Bjelland Eriksen
Klima- og miljøminister

Bestefarsberuselsen og hva den førte til

Et møte med gründer Halfdan Wiik

Av Andrew Krog Lund

Halfdan Wiik slår opp latterdøra. Han har nettopp servert nok en anekdote. Som alltid, morsomt. Og med brodd. Men hvem er han

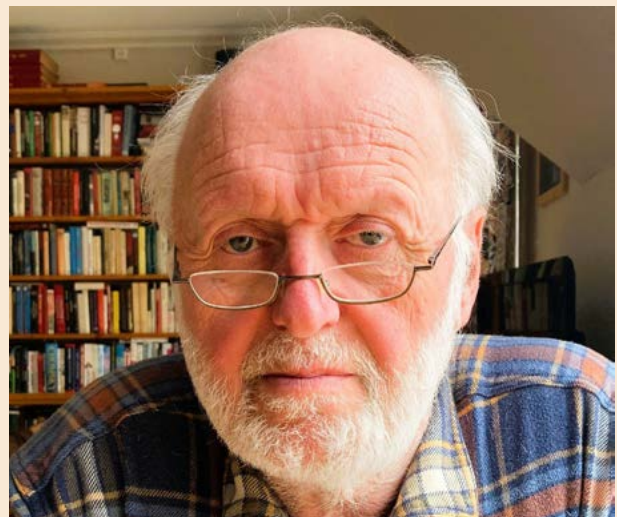
egentlig, grunnleggeren av Besteforeldrenes klimaaksjon? Hva skjuler det seg bak denne røffe, men samtidig milde fasaden? Halfdan kommer med nattoget fra Bergen og vi møtes til samtale på et serveringssted i Oslo sentrum for å finne ut av saken.

– Jeg kommer fra et typisk – og politisk radikalt – arbeiderhjem på Sunndalsøra. Mor var husmor, far jobba på aluminiumsverket. Han var en vanvittig lesehest, en intellektuell kroppsarbeider. Vi hadde ikke råd til så mange bøker hjemme, men det var et bibliotek i bygda – og det var viktig!

Jeg nikker, og tenker for meg selv at Halfdans familie tilhørte det som var en hel generasjon med bokelskende, ikke-akademiske og samfunnsengasjerte arbeiderklassefamilier. Det er nok å nevne Trygve Bratteli og Reiulf Steen som to kjente eksempler.

Bokormen Halfdan søkte seg etter hvert inn på bibliotekhøgskolen i Oslo.

– Ja, og der trivdes jeg godt! Og jeg har trivdes også siden i jobben som bibliotekar. Midt i blinken for meg, et lykketreff må jeg nesten si! Jeg var ved Høgskolen i Stord og Haugesund i over 30 år. Og har også vært innom folkebiblioteket.

Et tidlig engasjement for naturen

Halfdan skryter hemningsløst av biblioteksektoren – som den radikale arbeidersønnen kaller den siste kommunistiske øy i et stadig mer kapitalistisk hav. Men hvordan kom så miljøengasjementet inn i Halfdans liv, lurer jeg på.

– På gymnaset leste jeg «Den tause våren» av Rachel Carson og meldte meg sporenstreks inn i Naturvernforbundet. Senere i livet ble jeg lokallagsleder på Stord bl.a. Etter hvert tok jo klimasaken av og i den perioden, høsten 2004, fikk jeg mitt første barnebarn. Jeg var så utrolig betatt av dette barnet, ei lys og blid lita jente. Oppropet jeg et par år etterpå tok initiativet til, var rett og slett en frukt av min veldige begeistring over å bli bestefar. En slags bestefarberuselse!

Det økte trykket på å finne gode klimaløsninger førte til at regjeringen i 2005 oppnevnte et eget lavutslippsutvalg, med den kjente økonomen

Jørgen Randers i spissen. Var det da du begynte å se for deg at det var tid for handling, spør jeg.

– Ja, det følte veldig naturlig den gangen. Jeg hadde også vært medlem av Framtiden i våre hender siden oppstarten, så jeg tok kontakt med daværende leder Arild Hermstad. FIVH hadde et stort nettverk og sammen fikk vi laget et opprop fra besteforeldre, i protest mot handlingslammelse og til støtte for lavutslippsutvalget. Vi så jo at faren var stor for at forslagene deres bare ville havne i en skuff (hvilket også var det som skjedde).

Og hvem ønsket du å ha med deg av samfunns-
topper inn i et slikt initiativ?

– Vi spurte folk med ulik bakgrunn – i politikk, akademia, kultur og kirka. En av de første vi kontaktet var Kåre Willoch. Han spilte en viktig rolle og talte med en tydelig stemme. Selv ligger jeg langt ute på venstresida, men det har ikke vært noe problem. Engasjementet for barns framtid fører oss sammen, på tvers av politiske skillelinjer.

Oppropet ble trykt i Aftenposten og flere andre aviser og fikk en god del oppmerksomhet. Jeg tenkte aldri på at det skulle bli noen organisasjon. Men mange ble begeistret, de forventet en oppfølging, og dermed så var vi i gang. Det er jo sånn livet er.

En rask utvikling mot større selvstendighet

Slik gikk det altså til at det ble opprettet en egen besteforeldregruppe hos FIVH. Og det ble raskt klart at dette ville bli en svært aktivistisk gruppe?

– Ja, det stemmer, det. Vi deltok i samfunnsdebatten, var ute blant folk, møtte miljøvernministeren og var aktive på ulike vis. Vi deltok også på den store klimaseillassen til København i 2009, der FNs klimatoppmøte ble arrangert.

Innenfor FIVH utviklet vi oss til en nokså selvstendig gruppe. Og i 2012 følte vi at tida var inne til å stå på egne bein. Selv var jeg leder av BKA frem til 2016. Det var en spennende tid. Vi var veldig utadvendte, ja, nesten mer da enn nå, vil jeg påstå. Allerede i 2011 bestemte vi oss for at stortingsvalget i 2013 måtte bli et klimavalg. Vi gikk bredt ut og inviterte et 30-talls organisasjoner. BKAs Svein Tveitdal ble leder for kampanjen, og la ned et enormt arbeid. Til sist var over 100 ulike organisasjoner med, inkludert Frelsesarmeen! Noe slikt har vi ikke klart å gjenta senere. Det er synd.

Da vi startet som organisasjon, hadde vi faktisk et lokallag allerede, i Trondheim. Pensjonert Sintef-forsker Otto Martens leste oppropet vårt i 2006, kontaktet biskop Finn Wagle, og det ble

etablert en egen lokal gruppe. Vår eldste og fortsatt mest vitale, vil jeg påstå.

Halfdan nevner mange andre kampsaker BKA har vært involvert i siden den gang. En av disse var tjæresandkampanjen, som gikk fra 2010 og til 2016. Her lyktes BKA – sammen med Greenpeace og WWF – i å presse Statoil til å selge seg ut av den skitne geskjeften – som også var et økonomisk tapsprosjekt. Og helt fra starten av Arendalsuka, første gang i 2012, har BKA deltatt med stand, ulike arrangementer og synlig tilstedeværelse. Det er vel knapt noen annen organisasjon som har satt et så fargerikt preg på uka som BKA!

Organisasjonsbygging er viktig

Halfdan underslår ikke at det til tider har vært et strev å drive frem organisasjonen. Det er mye som skal på plass; formaliteter, penger til å drifte, ansvar som skal fordeles, folk som vil fylle posisjoner og ta på seg oppgaver

– I utgangspunktet hadde vi ingen penger, og måtte på tiggerferd til de relativt få medlemmene vi hadde. Men vi hadde også noen ildsjeler som gjorde en uvurderlig jobb. Det blir fort galt å nevne navn, men jeg må få fremheve Bjørghild des Bouvrie i Fusa, som var vår ubetalte organisasjonssekretær gjennom mange år. Uten henne vet jeg ikke om vi hadde kommet over de første kneikene.

Mange lurte også på hva vi skal med enda en miljøorganisasjon? Til det var og er mitt svar: Dette dreier seg om noe mer, vi er en solidaritetsorganisasjon, vi er sterkere verdibasert enn andre, og for oss er generasjonsansvaret og ikke miljøet i sentrum.

Etter hvert fikk vi opp øynene for Grunnlovens unike miljøparagraf, vedtatt i 1992. En tungt sovende paragraf. Men den ble satt under lupa av flere, gjennom seminarer og liknende, og vi hang oss på og bidro til oppvåkningen. I 2014, under grunnlovsjubileet, var vi med og arrangerte et hel-dagsseminar ved Universitetet i Oslo. Med midler fra UNESCO laget vi også en brosjyre for barn og unge, som forfatteren Mette Newth sto for, i samarbeid med Miljøagentene. Over 40 000 eksemplarer ble sendt ut til grunnskoler og andre, som fikk lære om at vi har rett til en ansvarlig miljø- og klimapolitikk – for oss selv og for etterslekten.

Halfdan er opptatt av at BKA nå er i ferd med å bli en annen type organisasjon, etter at den i en årrekke holdt seg med rundt 5000 medlemmer. Det forventes mer av en organisasjon med 10 000 medlemmer, og han understreker at BKA skal være fremst i rekka i kampen for en tryggere framtid.

– Et godt gammelt konservativt slagord sier at vi skal etterlate jorda i bedre stand til neste generasjon enn da vi selv tok over. Det er nok en tapt sak, er jeg redd. Valget nå er vel heller om vi skal etterlate oss en ødelagt klode eller en fullstendig ødelagt klode. I dag kan du knapt forestille deg naturmangfoldet slik det var, da vi var barn, selv om statistikken forteller det samme: Vi har mista 70 prosent av antall arter i verden!

Som barn bodde jeg mer eller mindre i skogen og ned mot elva, der det yret av liv, fisk, insekter og fugler. Det burde være morsomt å fortelle om til barnebarna mine. Men det smerter meg mer enn jeg kan få sagt.

Men har du ikke håp, lurer jeg på?

– Jovisst, det er jo det eneste vi har! Dessuten vet vi at naturen har en utrolig evne til å ta seg opp igjen hvis den får muligheten til det. Tenk bare på de store hvalartene som vender tilbake. Men håpet må knyttes til aktiv handling. Min optimisme er en handlingsoptimisme, i tillegg til at jeg har en god del trass, som jeg sikkert er født med. Det kommer også godt med noen ganger.

Livets store sorg

Alle som har truffet Halfdan vet at han hadde et langt samliv, men som tok slutt. Det er hans livs store sorg.

– Jeg var utrolig heldig med kona mi Sigrid, samlivet – og samhörigheten – med henne. Hun var sykepleier og en enestående person. Tenk at hun ville ha meg – og holdt ut med meg i 47 år! Så døde hun brått, i 2014. Det var et forferdelig slag. I over ti

år har jeg strevd med å lære å leve uten henne som jeg nesten ikke kan leve uten. Men på et eller annet ubegripelig vis – man venner seg til alt.

Heldigvis – og dessverre

Og barna dine?

– Joda, de greier seg bra, og deler også mange av mine holdninger, heldigvis. Både politisk og på andre måter. Men det var aldri noen indoktrinering i hjemmet vårt, det vil jeg bare si. Der var det fri oppdagelse som gjaldt, slik vi kalte det i gamle dager. Barn, og barnebarn, skal leve sine egne liv.

Halfdan er i grunnen en ganske beskjeden mann. Såpass at da noen i BKA i sin tid ville igangsette prosessen med å nominere ham til Kongens fortjenestemedalje, så bakket han ut. Men likevel sto du opp og kjempet fram et BKA?

– Initiativet som jeg tok den gangen, tenker jeg var nødvendig. BKA er en moralsk nødvendig organisasjon, etter mitt syn. Og jeg er glad og takknemlig for at såpass mange har tent på ideen, og med en slik glød! Det personlige engasjementet er en undervurdert kraft. Jeg pleier å sitere filosofen Jon Elster, som snakker om «å være beruset av uegennytte».

Frimodighetens gave

Halfdan er ved god helse, og han kommer en del ganger i løpet av året (alltid med nattoget) fra Bergen for å være med på ulike møter. Han er 79 år, og tar et år av gangen, som han sier.

– Jeg tenker ikke så mye på framtida når det

Halfdan og livsledsager Sigrid, en støtte gjennom alle år. Her fra klimaseilasen til København i 2009.

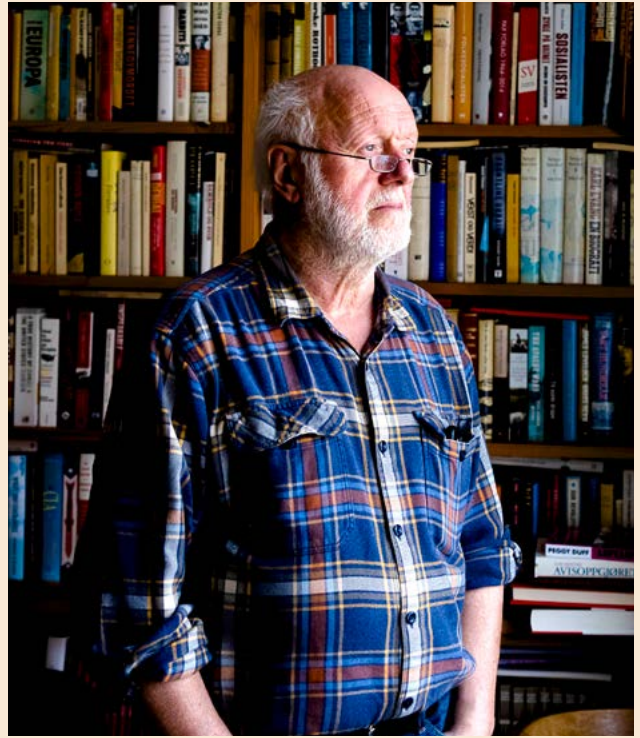
gjelder med selv. Men jeg har for ikke lenge siden fått meg en fornuftig seniorbolig, og prøver å fylle dagen med fornuftig og godt innhold. Å jobbe for BKA er et privilegium. Jeg kan vel egentlig ikke forestille meg livet med å bare drive med hobbyer. Som redaktør av nettsidene jobber du med mennesker, det er det viktigste. Å ha en livssituasjon der du opplever at du er på vei, ikke da bare mot graven, det er sabla fint!

Halfdan har levd godt med at det kom noen litt negative reaksjoner i startfasen på navnet organisasjonen valgte seg. Begrepet «besteforeldre» kan av noen oppfattes som ekskluderende. Ikke alle eldre er så heldige å ha barnebarn.

– Men dette dreier seg ikke om biologi, men om ansvar. Vi er egentlig svineheldige som har dette begrepet. Vi – og danskene – er de «beste foreldrene» – et så godt ord, men også så forpliktende!

Intervjuet nærmer seg slutten. Halfdan spretter opp av stolen og er klar til å trave bortover gaten til den radikale bokhandelen Tronsmo, hans favorittsted og et pustehull i hovedstaden, sier han. Det er beslutsomhet og kraft i kroppen. Jeg gir ham det komplimentet. Han ler, ser utover kaféen og sier med glimt i øyet:

– Det er jo ikke så mange fordeler med å bli eldre. Men du blir et friere menneske. Du får en ny frimodighet – hvis du griper muligheten. Og den tar vi som organisasjon med oss inn i møter og i demonstrasjoner og over alt. Og den frimodigheten elsker også de unge. Og da så!

En bibliotekar er aldri alene. Bøker har alltid hatt en sentral plass i Halfdans liv. Foto: Paul S. Amundsen

Aftenposten lørdag 9.12.2006. Kåre Willoch, Reiulf Steen, (med barnebarnet Mia 16 år), og Erik Dammann, (med sønnesønnen Mathias 11 år), tre prominente samfunnsborgere som var med på oppropet fra Besteforeldre for en ansvarlig klimapolitikk.
Foto: Dan Petter Neegaard / Aftenposten

Besteforeldre for en ansvarlig klimapolitikk

(opprop i Aftenposten, Dagbladet og andre aviser høsten 2006)

Menneskeskapte klimaendringer er i ferd med å gi ugjenkallelige skader på livsmiljøet. Utviklingen har altfor lenge gått i feil retning, med et stadig økende utslipp av klimagasser. Mottiltakene har vært tafatte og ineffektive.

Slik kan det ikke fortsette! Våre barnebarns velferd og trygghet står på spill! Lavutslippsutvalget har vist at norske utslipp kan reduseres betydelig. Regjeringen må snarest følge opp dette arbeidet. Behovet for mer energi kan ikke gå foran den langt viktigere oppgaven å redusere klimautslippene.

Det må utarbeides en forpliktende handlingsplan, slik at:

- framtidens ansvar vektlegges framfor kortsiktige økonomiske mål
- de store utslippene fra anleggene på norsk sokkel reduseres
- den stadige økningen i fly- og biltrafikken snus
- det virkelig satses på energisparing og ikke-forurensende oppvarming
- innsatsen innen klimaforskning og teknologiutvikling forsterkes
- det iverksettes en omfattende og vedvarende klimavett-kampanje slik at Norge med tyngde kan stille krav internasjonalt

Vi krever: En troverdig klimapolitikk basert på anbefalingene fra FNs klimapanel. Det kan innebære vanskelige omstillinger, inkludert restriksjoner på vårt personlige forbruk. Det vil vi selvsagt akseptere for våre barnebarns skyld, så lenge byrdene blir rettferdig fordelt.

Vi etterlyser: Politikere fra alle partier som med mot, alvor og energi går løs på vår tids største etiske og globale utfordring. Klimaproblemet er voksende. Det haster! Våre barnebarn kan ikke vente.

Hermod Skånland (tidligere sentralbanksjef); Hans Martin Seip (professor/klimaforsker); Sigbjørn Grønås (professor/klimaforsker); Kåre Willoch (tidligere statsminister); Per Kleppe (tidligere finansminister); Reiulf Steen (tidligere partileder og statsråd); Raket Surlen (lagdommer, tidligere miljøvernminister); Kjellbjørg Lunde (utdanningsdirektør, tidligere nestleder i SV); Ole D. Hagesæther (biskop); Finn Wagle (biskop); Ebba Haslund (forfatter); Inge Eidsvåg (lektor/forfatter); Erik Dammann (forfatter, aktivist); Halfdan Wiik (høgskolebibliotekar, initiativtaker)

Solidariske hilsener fra viktige samfunnsaktører

Arild Hermstad,
partileder i Miljøpartiet de Grønne,
tidligere leder av FIVH

Kjære besteforeldre: Gratulerer med 20-årsjubileet! Jeg er stolt av å ha vært med på oppstarten av Besteforeldrenes klimaaksjon. Da jeg var leder i Framtiden i våre hender, tente jeg umiddelbart på ideen som Halfdan Wiik kom med. Tanken om å samle besteforeldre i klimakampen traff meg rett i hjertet. Jeg ringte til Kåre Willoch, Per Kleppe, Ebba Haslund og flere for å få dem med. Responsen deres var varm og engasjert. Det ble starten på noe viktig og varig. Fortsett det gode arbeidet dere gjør!

Kjersti Barsok,
Forbundsleder i NTL
Foto: August Tekrø / NTL

Gode klimavenner i Besteforeldrenes klimaaksjon: Takk for at dere holder solidariteten høyt og ikke gir dere i klimakampen. Takk for at dere kjemper for framtida til barn og unge og for deres utrettelige støtte til de unges kamp for et levelig miljø på kloden. Dere tar det med humor, godt humør og stor entusiasme. Vi er også veldig glade for at dere er gode på mobilisering, noe de røde bøttehattene i alle markeringer er et veldig tydelig symbol på! Vi håper virkelig at vi sammen lykkes så ingen av oss blir de første som overlater planeten i dårligere stand til våre etterkommere. Takk for godt samarbeid, særlig i Broen til Framtiden, men også i den gamle klimavalgalliansen. Gratulerer med deres første 20 år, vi ser fram til fortsatt godt samarbeid!

Sigrid Margrethe Hoddevik Losnegård,
leiar i Natur og Ungdom

For oss i Natur og Ungdom er det tungt å vite at det er våre egne og fremtidige generasjoners liv vi kjemper for. Det kan virke som om ingen voksne ønsker å ta ansvar for vår fremtid. Heldigvis vet vi at det ikke stemmer, fordi vi har BKA i ryggen! Vi er så glade for samarbeidet vi har med dere, og at det alltid dukker opp massevis av hyggelige besteforeldre i knallrøde hatter på demonstrasjonene våre. Alle generasjoner må bidra i klimakampen, fordi klimaendringene er her nå og de vil bare bli verre. Vi er så glade for BKA og alt dere gjør og får til!

Signe Lindbråten,
sjefsagent hos Miljøagentene

Gratulerer så mye med jubileet til klimakampens eldste fra klimakampens yngste. Samme år som BKA ble stiftet fikk også vi i Miljøagentene vårt nye navn og profil, og med det fikk Norge endelig en ordentlig klimabevegelse. Sammen gjør vi at klimaengasjementet kan vokse med deg hele livet. Og dere viser at man ikke trenger å bli satt og sedat selv når man kommer opp i årene. Dere er klimakampens kuleste, med aksjoner, røde bøtthatter, fagseminarer og ustoppelig engasjement. Takk for at dere inspirerer oss. Vi skal alltid heie på dere, og vi veit at dere alltid kommer til å heie på kidsa!

Truls Gulowsen,
leder i Naturvernforbundet

Jeg har fått samarbeide med besteforeldreaktivistene siden starten, og setter enorm pris på styrken, tålmodigheten og troverdigheten det er å kunne lene seg på deres moral, kunnskap og kreativitet. Mitt første møte med BKA var i kampen mot Equinors skitne kanadiske tjæresand (som vi vant!). Dere var avgjørende for å samle Kirken og andre trossamfunn til klimakampen, i å skape felleskampanjer som «klimavalg 2013», og i å legge grunnlaget for «Klimasøksmål Arktis». Nå som dere er blitt tusenvis av engasjerte besteforeldre, håper jeg dere fortsetter å tenke stort og modig, fortsetter å skape samarbeid på tvers av vår brede klimabevegelse, og fortsetter å vise at man også kan ha det gøy i kampen for kloden. Gratulerer med 20-årsdagen!

Henriette Westhrin,
generalsekretær i Redd Barna
Foto: Eivind Lie Nitte / Redd Barna

Kjære Besteforeldrenes klimaaksjon, Det er så godt å ha dere som allierte i kampen for en bedre klode, for og sammen med barna våre, for det er liten tvil om at klimakrisen er en barnerettighetskrise. Vi setter stor pris på den drivkraften dere utgjør – en grasrotorganisasjon som dytter verden i en bedre retning! Gratulerer så mye med 20-årsjubileet! Vi i Redd Barna setter veldig pris på det gode og inspirerende samarbeidet, og gleder oss til å fortsette kampen sammen med dere.

**Tale Hungnes,
leder i Framtiden i våre hender**

Foto: David Torch / Juvenden agenter

Kjære Besteforeldrenes klimaaksjon! Gratulerer så mye med 20-årsjubileet. Lenge var BKA en del av Framtiden i våre hender, men nå har dere virkelig blitt en 20-åring som har forlatt redet og står fjellstøtt på egne bein. Tusen takk for at dere står på for miljø, klima og solidaritet gjennom demonstrasjoner, innspill, møter, markeringer, rapporter og mye, mye mer. Dere viser at miljøkampen går på tvers av generasjoner og minner politikerne om at hensynet til barnebarn og barnebarns barn må legges til grunn for politikk i dag. Vi heier på dere og gleder oss til å stå side om side for en jord som er god å leve på framover også.

**Gina Ekholt,
generalsekretær, Forum for utvikling og miljø**

Deres energi og entusiasme for en rettferdig og framtidsrettet klimapolitikk er fantastisk. Det er inspirerende å se hvordan dere skaper folkelig klimasjengasjement år etter år. Dere er en uvurderlig del av våre arbeidsgrupper, med imponerende fagkompetanse, erfaring og et viktig generasjonsperspektiv. Takk for godt samarbeid og hyggelige stunder på kontoret! Gratulerer med jubileet!

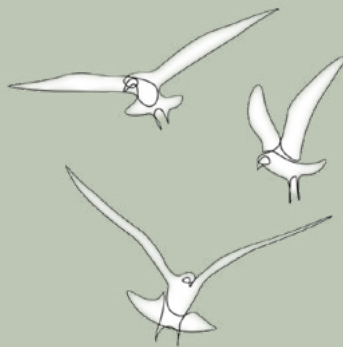

**Dr. Godela von Kirchbach and Eva Riemer,
co-chairs of the European Grandparents
for Climate**

Warm congratulations to you, our Norwegian grandparent colleagues, for 20 years of dedicated and inspiring work. With more than 10,000 members active in local chapters across the country, you have grown into a strong and powerful voice in Norwegian climate and environmental politics.

Just as importantly, your organization is a much valued pillar of the European Grandparents for Climate where you contribute with great generosity. We warmly look forward to deepening our cooperation for a shared, fossil free and sustainable future in Europe.

Et lite utvalg av kampanjer og aktivisme gjennom 20 år

Klimavalg 2013

Kampanjen Klimavalg 2013 ble etablert etter initiativ fra BKA høsten 2011. Innen stortingsvalget hadde en bredde av 101 svært ulike grupperinger sluttet seg til – fra kirke- og livssynssamfunn til miljøorganisasjoner, fagforbund og -foreninger, solidaritets- og bistandsorganisasjoner m.m. Flere av dem hadde tidligere ikke vært involvert i klima- og miljøsaker; dette ga ekstra legitimitet og troverdighet til kampanjen.

Tidligere FN-direktør Svein Tveitdal var i halvannet år leder for Klimavalg 2013, og det bidro til å gi kampanjen opp-slutning og gjennomslag. Den årlige konferansen Broen til framtiden ble arrangert første gang i 2014, og var en av fruktene av kampanjen Klimavalg 2013.

Bodø 4. sept. 2013: Besteforeldrene serverer brenneslesuppe, mens de slår av en prat med folk og deler ut brosjyrer for Klimavalg 2013.

Fra den nasjonale aksjonsdagen 24. august 2013: Ingunn Trosby, Anne Baovois og Janne Lund klatret til fjells i Nissedal og sto for dagens høyeste markering.

Svein Tveitdal var leder for kampanjen Klimavalg 2013, med over hundre organisasjoner tilsluttet.

NORWEGIAN GRANDPARENTS PROTEST STATOIL'S TAR SANDS PROJECT IN ALBERTA

We, a network of concerned grandparents in Norway, want Canadian citizens to know that the environmental movement in Norway is unanimous in its condemnation of the ongoing tar sands extraction in Alberta.

The project plans will have a devastating impact on wildlife, water and boreal forests as well as on indigenous communities. Not least do we deplore the effects that the production methods will have on the global climate – methods that are many times more carbon-intensive than those used in production of conventional oil, thus increasingly jeopardizing a sustainable future for today's young people. It is still feasible to stabilize the climate, but only if we leave the tar sands in the ground.

As Norwegian citizens, we deeply regret that Norway's 67% state-owned company, Statoil, is part of this dirty and dangerous project. The Norwegian environmental movement has therefore demanded that the Parliament and Government must instruct Statoil to withdraw from the tar sands exploitation in Alberta, a demand that is being supported by a growing number of political parties, organizations and citizens.

We, the Grandparents' Climate Action of Norway, will stand firmly on these demands and have adopted this position because it is inseparable from the struggle for our common future and the prosperity and safety of our grandchildren.

The Grandparents' Climate Action (Besteforeldreaksjonen) has the support of 2.000 grandparents, representing a broad spectrum of the Norwegian society, such as former politicians, bishops, scientists, authors and judges. The GCA is associated to the Norwegian environmental organization Framtiden i våre hender.

www.besteforeldreaksjonen.no

BKAs protestannonse i *Edmonton Journal* (Alberta) 5. april 2011. Den vakte oppsikt både i Canada og Norge. De 35 000 kronene som trengtes, ble samlet inn blant medlemmene.

I desember 2016 ble det kjent at Statoil trakk seg ut av canadisk tjæresand. Det hadde vært en meningsløs satsing på den skitneste olje i verden, og dessuten et pengesluk for eieren – det norske folk, helt siden selskapet kjøpte seg inn i 2007. BKA kom for alvor med i kampen mot virksomheten i 2010, etter at den verdensledende klimaforskeren James Hansen mottok Sofieprisen, og benyttet anledningen til et kraftig angrep på den norske regjeringen for dens manglende vilje til å gripe inn og styre sitt eget oljeselskap. Sammen med Greenpeace og WWF lyktes BKA i å gjøre tjæresandvirksomheten til et alvorlig omdømmetap for Statoil. «Et kinderegg fra helvete» kalte Arne Strand det i *Dagsavisen*.

Klimasøksmålet og BKA

I 2016 saksøkte Greenpeace og Natur og Ungdom staten med påstand om at vedtaket om tillatelser til petroleumsvirksomhet i Barentshavet i 23. konsesjonsrunde var ugyldig fordi det var i strid med Grunnloven § 112. Som partshjelp deltok BKA i rettsforhandlingene – der vi var representert ved tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund. «Grl. § 112 betyr i dagens klimasituasjon at vi som verdens rikeste land, i all hovedsak på grunn av utslipp gjennom 50 år fra fossile ressurser, er uberettiget til jakt på disse ressursene i Barentshavet», sa han i Borgarting lagmannsrett 06.11.2019. I perioder var klimasøksmålet et dominerende innslag i klimadebatten, fram til desember 2020 og dommen i Høyesterett, der staten ble frikjent.

Utenfor Høyesteretts hus, november 2020: BKA-leder Steinar Winther Christensen og Ketil Lund, tidligere høyesterettsdommer som representerte BKA i retten.

Entusiasmen for å prøve norsk klimapolitikk for retten var stor. Her er vi på Torgallmenningen i Bergen, sammen med bestemor og BKA-aktivist Gro Fjeldtvedt. Foto: H Wiik

Mange mente det var en høytidsstund da klimarettssaken begynte i tingretten tirsdag 14. november 2017. Da må bunaden på, mente flere av Besteforeldrene. Foto: Brita Helleborg

Synlig, til stede, for etterslekten

På sitt beste er BKA, gjennom tilstedeværelse i det offentlige rom og bruk av visuelle effekter, en konstant påminning om solidaritet mellom generasjonene og Grunnlovens miljøparagraf 112: «Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterslekten.»

22. mars 2019 strømmet skoleungdom over hele landet ut i gatene for å streike for klimaet. I hovedstaden var det et trøkk uten like. Gro Nylander, nestleder i BKA, var på Eidsvolls plass med ansvar for en flokk forventningsfulle 11-12-åringer. Foto: H Wiik

Klimabrølet

Det uhøytidelige – men alvorlige – Klimabrølet ble arrangert i 2019, med over 60 000 deltakere over hele landet. Foreningen Klimabrølet sto bak, og Besteforeldrene (her på Universitetsplassen i Oslo) deltok med liv og lyst og brølte alt de var gode for!

Målet var å presse politikere til å iverksette kraftfulle klimatiltak i tråd med Parisavtalen.

Solidaritetsens dag

1. mai er arbeiderbevegelsens internasjonale kampdag, og feiringen går mer enn 130 år tilbake i tid. I Norge er de lokale avdelinger av LO hovedarrangør, men siden 2000-tallet har også andre bevegelser valgt å markere dagen. Sammen med miljøbevegelsen har BKA hatt sin egen seksjon i 1. mai-togene over hele landet. For oss er dette en dag for å demonstrere solidaritet og samhold med barn og naturen og med dem som ennå ikke er født. Samtidig fremmer vi kravet om en sosialt rettferdig omstilling til en bærekraftig og grønn økonomi.

Oslo 2018: Besteforeldrene var som vanlig tydelig til stede i 1. mai-toget. Foto: Knut Bryn

Melbu i Vesterålen 1. mai 2024: Besteforeldre som bryr seg – i toget med barn og barnebarn!

I løvens hule

Før eller siden må Equinor våkne og ta klima og miljø på alvor. Derfor har en gruppe aksjonærer fra BKA år etter år stilt på generalforsamlinga i mai, med egne forslag til vedtak. År etter år er de blitt nedstemt, men har ingen planer om å gi seg av den grunn. – Det er en samfunnsplikt å gå mot den ensidige norske oljesatsinga, sier Guttorm Grundt, som har troppet opp hvert år siden 2011. – Det er barnebarna som inspirerer meg til å stå på og dra til Stavanger. Når ikke staten og andre storaksjonærer tar til vettet, må småaksjonærene si ifra. For hvert år er det faktisk noen flere som stemmer for våre forslag. Men det går selvsagt alt for sakte, så dette må jeg vel fortsette med til jeg stupar.

På generalforsamlinga 2023: BKA-aksjonærene legger fram forslag for utfasing av olje og gass og satsing på fornybar energi. Guttorm Grundt til venstre, til høyre Bente Marie Bakke, Gro Nylander og Even Bakke.
Foto: Ivar Minken

Til støtte for BKA-aksjonærene har det vært markeringer flere steder i Stavanger – som her i mai 2022: på torget med verdens største kazoo-orkester!
Foto: H Wiik

En nøktern livsstil: spare, reparere, bytte

«Videre forbruksvekst må erstattes av nøkternhet og ressurs sparing», står det i BKAs formåls-paragraf. Og landet rundt er det BKA-medlemmer, først og fremst godt voksne og erfarne damer, som arbeider for å omsette dette til praktisk handling og hverdagspolitikk. De organiserer byttemarkeder og gjenbruksfestivaler, driver tekstilreparasjons-verksteder og prøver å formidle, særlig til de unge, noen gamle, gode verdier om å ta vare på det du har, ikke kjøpe mer enn du trenger – og av god kvalitet, som betyr at klær og annet kan slites med verdighet og brukes i generasjoner.

Alltid god stemning og stor aktivitet på Besteforeldrenes tekstilreparasjonsverksted i Bergen, som har holdt det gående i flere år, og der mange unge kommer for å se, gjøre og lære. Foto: H Wiik

Vi vil ha klimavalg!

Gjennom mange år har det store klimaspørsmålet vært viktig for norske velgere. Ved stortingsvalg og kommunevalg stiller derfor BKA opp på møter med partienes programkomiteer, vi lager egne valgkamprapporter, brosjyrer og krav til partiene. I tillegg har BKA gitt ut flere faglige rapporter, som underbygger vårt syn på den klima- og naturpolitikken som bør føres. Og vi oppfordrer alle til å stemme på vegne av neste generasjon!

«Bestemor, husk på oss barnebarna når du skal stemme!»
Stemmegivning stortingsvalget 2025, Eidsvoll.

Foto: Anne Bergem

Klimatoget til Paris

Klimatoget til Paris – og til COP21 – rulla ut fra Oslo S 3. desember 2015. 170 fulgte med på NSBs gratis tur til Göteborg, mens 100 dro videre med ferje til Kiel og videre med tog til Paris der de ankom Gard de Nord sent på kvelden fredag 4. desember. – Det skal merkes når folket slår i bordet og krever resultater, forkynte Linda Parr, den gang leder av Besteforeldrenes Oslo-lag. Sammen med landstyremedlem Finn Bjørnar Lund var hun den som framfor noen hadde det praktiske planleggings- og organisasjonsarbeidet for prosjektet.

Klimatoget var et enestående tiltak der BKA samarbeidet med flere andre aktører: NSB, For Jernbane, Norsk klimanettverk og Naturvernforbundet. Deltakerne var i alle aldre, inkludert seks barn fra Miljøagentene, og tilbakemeldingene var overstrømmende.

God stemning på Klimatoget. Ola Dimmen var stødig leder av allsangen under hele turen.
Foto: Tom Henning Brattlie / Klassekampen

De norske besteforeldrene hadde med seg godt humør og masse kamplyst, og ble lagt merke til blant de mange demonstrantene i den franske hovedstaden. Foto: Ola Dimmen

Reis klimasmart!

Respsen var utelukkende positiv da BKA i april 2024 gjennomførte sin ja-til-nattog-aksjon flere steder i landet. Nattog er klimasmart, effektivt og hyggelig, hevdet vi – og folk var enige med oss. Ikke minst ble de positive og humørfylte aksjonsmåtene tatt godt imot. Målet var å gjøre oppmerksom på muligheten for en vesentlig forbedring av langdistansetilbudet – og få myndighetene til å satse offensivt på nattoget, der vi kan sove oss fra sentrum til sentrum med minimal bruk av energi og nesten ingen CO₂-utslipp. Nye nattog-strekninger må etableres. De gamle må få økt kapasitet. BKA vil ha en radikal forbedring av jernbanen, med overføring av midler fra veibudsjettet.

Oslo S fredag 12. april: BKA-ere iført slåbrok deler ut løpesedler for et bedre nattog-tilbud.

Foto: Ivan Chetwynd

Å forbedre tilbudet på Sørlandsbanen er et viktig aksjonsområde for Besteforeldrene i Grenland. Humøret var på topp ved jernbanestasjonen i Bø i Telemark, der BKA-erne fikk selskap av både russ og rånere.

Lyrisk og musikk – med klimablikk

BKA vil appellere til hjerte og hjerne – slik vår lyrikk-uke på Det Norske Teatret har gjort i snart ti år. Birgitte Grimstad opprettet kontakten i 2017. En halvtime med «Lunsj og Lyrikk» var en etablert del av teaterets program, og med BKAs klimablikk har det blitt et populært årlig tilbud som pensjonister har benyttet seg av, og som har gitt en strøm av nye medlemmer. – Avstanden kan synes stor til BKAs rangleorkester med sang og sprell på Nordre gate i Trondheim, men alt dreier seg om det samme, slik Sigrid Undset sier: «Der kommer intet inn i intellektet som ikke har vært gjennom følelsene først.»

Kunst, kultur, musikk og sang; dette har vært BKAs varemerke. Her er BKA Trondheims Rangleorkester i sving under TV-aksjonen i 2015 (med innsamling til Regnskogsfondet).

Lars Klevstrand og Birgitte Grimstad har flere ganger optrådt for BKA på Bikuben, her på Lunsj og Lyrikk 2018. Foto: Ivan Chetwynd

BKA på Arendalsuka

Den politiske Arendalsuka har vært arrangert hvert år siden 2012. Like lenge har BKA vært der, med stand på torget, egne debattmøter og klimavandring i gatene. Bildene forteller om en organisasjon med pågangsmot og humor og et tydelig verdibasert budskap. – Det gjelder å møte folk der de er, med tro på dialog, kollektiv fornuft og ønske om å ta et større framtidensansvar.

Bruno, Bente Bakke, Bruno, Ivar Minken og Linda.
Foto: H Wiik (2025)

Åshild Krabbesund overrekker BKAs brosjyre til en blid og positiv forbigående. Dem var det mange av i Arendal 2022. Foto: H Wiik

Åpning Arendalsuka 2019. – Besteforeldrene stjal showet, skrev Agderposten. Foto: Svein Rognlien

Aksjon Jødahlsmåsan

I desember 2025 kom endelig et forbud mot torvuttak. Heretter skal ingen nye myrer ødelegges for å lage jord til potteplanter. Men bak Stortingets vedtak lå årevis med seig innsats fra miljøorganisasjoner – for å få flere til å forstå at «vassjuk jord» er en særlig verdifull del av norsk natur. Både som leveområde for planter og dyr, og som det viktigste karbonlageret vi har. Gjennom mange år arbeidet BKA, med god støtte i lokalsamfunnet, for å hindre utgraving av Jødahlsmåsan i Ullensaker – før den vel 1000 dekar store torvmyra i 2024 til slutt ble vedtatt vernet og restaurert. Det er ofte gjennom slike konkrete kampanjer at verneinteressene vinner forståelse og også for mer generelle problemstillinger og verdier.

15. mai 2017:
Aksjonsdag på Jødahlsmåsan.
30 besteforeldreaktivistene stilte opp, med naboer til myra godt representert, og med et aldersspenn fra spedbarn til over 80.
Foto: Stein Vegar Leidal

Juni 2015: Torvmyra på Jødahlsmåsan skal tilbake der den hører heime, mente ungene fra Ullensaker. Sammen med BKA bidro de til å sette søkelyset på misbruket av myrjord i Norge. Foto: Ivan Chetwynd

Motstand og dialog

Hver fredag formiddag kjører sorte biler sakte opp Slottsbakken. Bak sotede ruter sitter regjeringsmedlemmene på veg til statsråd og møte med Kongen. Men med på veien får de hver uke også et lite møte med en stor gruppe besteforeldreaksjonister. De venter med bannere og plakater. Med sang og høye rop sier de tydelig fra om politikernes ansvar for å sikre kloden og barnas fremtid. Noen ganger stopper en bil opp, en statsråd kommer ut, håndhilser på hver og en av aksjonistene og hører på hva de har å si. Hvor ellers i verden finner vi et sånt forhold mellom styrende og styrte? Motstand, dialog, respekt – det er demokratiske verdier verd å ta vare på og dyrke, mener BKA!

Mens vi venter på statsrådene: BKA-leder Linda Parr og en blid gjeng fra Besteforeldrene i Oslo, en fredag formiddag høsten 2025. Foto: H Wiik

På vegne av regjeringa mottar utviklingsminister Åsmund Aukrust et 8 meter langt brev, underskrevet av over 2000 besteforeldre, for at Norge tar en lederrolle i arbeidet for global klimabistand!
Foto: Lasse Heimdal

BKA profiler

Wenche Frogn Sellæg, født 1937,
*geriater, tidligere justis-, sosial-,
og miljøvernminister*

For meg har **BKA** betydd deltagelse i et sterkt fellesskap som kjemper for å bevare naturen til det beste for våre etterkommere. Det har gitt meg klimakunnskap og trygghet til formidling av mitt standpunkt i den offentlige debatt. **BKA**s synlighet for politikerne og i vanlige folks hverdag er en vedvarende påminnelse om ansvaret vi alle bærer for våre barnebarns fremtid.

Bjørghild des Bouvrie, født 1944,
*spesialrådgiver likestillingspolitikk i det nederlandske
sosial- og arbeidsdepartement*

Foredraget Den globale oppvarminga og kva som skal til for å stabilisera henne, ved professor i meteorologi Sigbjørn Grønås i november 2010, forandret livet mitt. Da jeg samtidig fikk høre om **BKA**, meldte jeg meg på med én gang. I ti år har jeg arbeidet fulltime som frivillig «organisasjonssekretær». Alle de år har jeg hatt en følelse av å bruke tiden på en livsviktig sak.

Inge Eidsvåg, født 1947,
tidligere rektor ved Nansenskolen

For meg har **BKA** vært en kilde til kunnskap, bevisstgjøring og en nødvendig påminnelse om mitt ansvar for miljø og klima. **BKA** har gitt vår generasjon en viktig stemme i samfunnsdebatten og samtidig minnet politikerne om deres ansvar. **BKA** gir håp og styrker troen på at det nytter å engasjere seg.

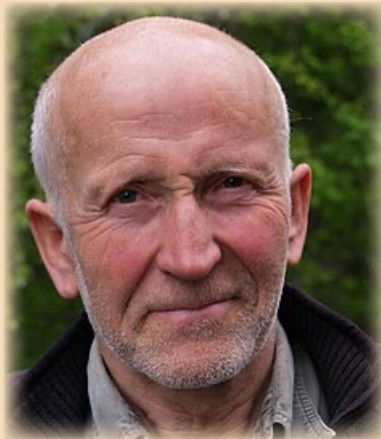
Bente Marie Bakke, født 1942,
*journalist, 8 år på Stortinget for Høyre,
og 4 år gruppeleder og formannskapsmedlem
for MDG i Vestby kommunestyre*

BKA gjør en viktig jobb med å informere om årsaken til farlige klimaendringer. Jeg ble med i 2010 og har sittet i landsstyret i to perioder. Jeg har vært aktivist for **BKA** og har hatt flere innlegg i riksaviser og lokalaviser, deltatt foran Stortinget og på stand under Arendalsuka. Har ledet lokallaget i Indre Østfold. Hatt mange arrangementer og stands og bidratt til å etablere Naturnettverket Indre Østfold. Klimahunden Buster er ofte med.

Nina Weidemann, født 1948,
spesialpedagog

BKA har vært en viktig del av livet mitt disse tjue åra, både mens jeg var yrkesaktiv og etter at jeg ble pensjonist. Målretta, ofte langsomt arbeid, ispedd humor og litt galskap sammen med andre gamlinger med glød i øynene, har vært en motvekt for meg personlig mot maktesløs og fortvilet bekymring for framtida til kommende generasjoner. **BKA** fremstår med erfaring, kunnskap, politisk aktivisme og utrettelig pågangsmot. Det inspirerer folk i alle aldre til å engasjere seg og det utgjør en politisk kraft, særlig nå som vi er i ferd med å vokse oss skikkelig store.

Per Bjørn Foros, født 1941,
førstemanuensis ved NTNU

Jeg var blant de første som sluttet meg til **BKA**, og satt i styret en periode da vi ennå var i emning. Nå pleier jeg omgang med Extinction Rebellion og deltar på deres sommerleir i havgapet. Jeg så dagens lys i 1941, og er blitt en gammel mann. Nå har jeg vendt meg bort fra tørre tall og livløse kalkyler – mot livet selv og det store Altet. Hver dag går jeg opp til treet på åsen og slår av en prat, ikke sjelden fulgt av en ung og søkende sjel.

Guttorm Grundt, født 1943,
arkitekt/planlegger; miljøvernleder i Oslo kommune

BKA har gitt meg en kjærkommen anledning til å fortsette klimaengasjementet fra jobben etter å ha blitt pensjonist. Sammen med en herlig gjeng besteforeldre har vi aksjonert mot Equinor og statens fossilpolitikk både lokalt, foran Stortinget, Slottet og til og med i Paris. Men selv om vi er blitt mange, trenger vi flere og mer aktive besteforeldre for å kunne utgjøre en større forskjell.

Wenche Cumming, født 1944,

*lærer og tidligere vararepresentant for
SV til Stortinget*

(Foto: Hilde Jørgensen / Bladet Vesterålen)

Å være klimaaktivist i **BKA** gir meg utfordringer, spenning og frustrasjon, og ei anledning til å jobbe med ei sak som opptar meg sterkt; å bidra til et levelig klima for våre etterkommere. Det er håpløst og nytteløst, sier en del mennesker når motløsheta tar over. Ja, kan hende det, men jeg veit helt sikkert at resultatet av å IKKE gjøre noe er at fossilkreftene fortsetter sitt destruktive løp. Vi besteforeldre har ikke et valg – vi har et ansvar!

Vi skal bli flere, sterkere og mer kravstore på vegne av barn og unge. Vi må bite tennene sammen, krumme ryggen og peise på – de neste 20 årene vil avgjøre om klimaendringene bremses eller naturkreftene har tatt kontrollen.

Silvia Kriz, født 1955,

pensjonert barne- og ungdomspsykiater

BKA betyr håp. Tenk om vår innsats kan sikre en god framtid for barn og unge! Fellesskap, godlynt aksjonisme, livsvisdom og kunnskap fins i rikt monn i **BKA**. Det gir energi og inspirasjon. **BKA** gir oss «gamle og grønne» en tydelig stemme som samfunnet trenger.

Mette Newth, født 1942,

forfatter og oversetter

Som godt voksen aktivist, med sterk tro på at eget samfunnsengasjement er en borgerplikt og en glede, ble mitt møte med den vesle gruppa like-sinnede for ca. 20 år siden, nettopp det. **BKA** fikk snart en tydelig stemme og plass. Blant de mange gode støttespillere som **BKA** tidlig fikk, trekker jeg fram dr. James Hansen, den viktige amerikanske klimaforskeren – og utrettelige aktivisten – som med sin bok «Storms Of My Grandchildren» ble en viktig inspirator og venn for oss i **BKA**.

Rudi Kessel, født 1939,

teolog

Jeg ble medlem i **BKA** i 2018. Nå, i etterkant, kan jeg si at for meg var dette en milepæl, intet mindre. Min gryende, men vage bekymring for klimaet ble plutselig omgjort til aktivitet og engasjement. Videre fikk jeg også faglig påfyll, så jeg kunne stå sterkere i diskusjoner om emnet. Og en ekstra bonus: Min vennekrets ble plutselig utvidet betraktelig! Her møter man spennende mennesker med omløp i hue!

Birgitte Grimstad, født 1935,
artist (Foto: Finn Bjørnar Lund)

Den gang for 20 år siden, da alvoret med den globale forurensningen av atmosfæren for alvor begynte å gå opp for noen og enhver, – da var det fint å ha noe praktisk å ta seg til! Det var fint å kunne sjau med å sette opp kampanjetelt foran Stortinget, med sterke slagord, – og å kunne stikke en plakater under armen på en stortingsrepresentant som hastet på jobb. «Vi må gjøre noe ordentlig», ropte vi etter ham!

Janet Wiberg, født 1950,
landskapsarkitekt

Som aktivt medlem i **BKA** har det vært interessant, lærerikt og ikke minst hyggelig å kunne samarbeide med andre engasjerte besteforeldre som deler mine bekymringer for framtidens generasjoner. Å vise solidaritet med den yngre generasjonen har vært viktig for meg. Jeg opplever **BKA** som et inkluderende fellesskap som gir rom for et mangfold av måter å bidra til å påvirke omstillingen av Norge mot en bærekraftig og rettferdig framtid.

Ingunn Elstad, født 1953,
sykepleier, filosof og professor

Det viktigaste globale vernet for klimaet og naturen er alle frivillige. Å vere med å gjere noko gir håp, og Besteforeldreaksjonen inviterer til handling. Som frivillige får vi ikkje lønn og posisjonar, og står veldig fritt. Fellesskapen i lokallaga blir skapt med ein rikdom av erfaringar. Det er avgjerande at **BKA** er partipolitisk og konfesjonelt uavhengig. Frivillig deltaking kan bygge demokrati og forandre eit samfunn. I Noreg vart tuberkuloseepidemien møtt av ein frivillig folkebevegelse – tusen foreiningar. Dei vart pionerar for velferdssamfunnet.

Heidi Gretland, født 1950,
lærer og skoleleder

Høre en hakkespett, se et rådyr løpe over en eng, lukte på en liljekonvall. Jeg vil bidra til at framtidige generasjoner skal få oppleve dette, og **BKA** har gjort det mulig for meg. Å aksjonere for klima og natur sammen med andre er **BKAs** viktigste bidrag i vårt overforbrukssamfunn.

Bodvar Sonstad, født 1945,
pensjonert lege

Klimatoppmøtet i 2015 med **BKA** på gatene i Paris var en skjellsettende opplevelse og et stort høydepunkt. Som organisasjon for barnas klimaframtid, er **BKA** på sitt aller beste med synlig og spisset klimaaktivisme ute blant folk og helst med dekning av media. Klimavandring på gater og torg med plakatvester viser vårt viktige budskap for mange mennesker på kort tid.

Ola Dimmen, født 1952,
lærer

I ei flodbølge av informasjon og skremende nyheter, er **BKA** ei klippe. Vi representerer det viktigste av alt – omsynet til barna og framtida. Det folkelege engasjementet har aldri vore viktigare, og når fleire generasjonar engasjerer seg saman er vi ei kraft som ingen kan oversjå. På det mellommenneskelege planet, representerer **BKA** ein hage av personar der du kan lære og drar nytte av flotte folk sine fantastiske erfaringane og kunnskapar. Det har vore spesielt hyggeleg å kunne bidra med song og musikk, det varmar ein pensjonert musikklærer at songen lever.

Gunnar Kvåle, født 1942,
tidligere professor og leder ved Senter for internasjonale helse, Universitet i Bergen

Mitt miljøengasjement ble vekket på 1970-tallet da jeg leste «Fremtiden i våre hender» av Erik Dammann. **BKA** har senere for meg vært et viktig fellesskap for kamp mot et felles mål: en sunn og bærekraftig klode der våre barn, barnebarn og senere generasjoner kan nyte godt av en levende natur i fellesskap med andre. I dag er denne visjonen truet også på grunn av krig og konflikt og en ekstrem militær opprustning. Arbeid for fred er for meg en sentral del av alt klimaarbeid!

Svein Tveitdal, født 1948,
tidligere FN-direktør

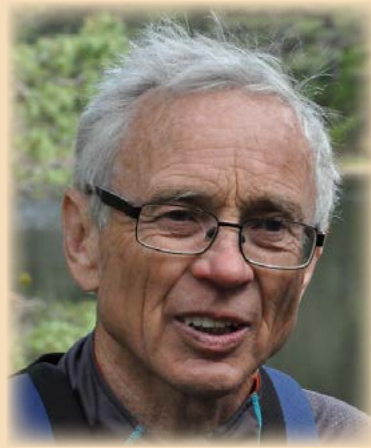
Skal vi stoppe klimaendringene er et sterkt og bredt folkelig engasjement helt nødvendig. I Norge er over tretti prosent av befolkningen besteforeldre – og vi deler alle det samme utgangspunktet: kjærligheten til barnebarna og ønsket om å gi dem en trygg og levelig framtid. Når vi samler oss om det som betyr mest, blir Besteforeldrenes klimaaksjon en avgjørende kraft for å sikre barnebarna våre en god framtid.

Per Aunet, født 1941,
(Foto: Marte Skjesol / Innherred)

Via mitt engasjement og lokale oppdrag for klimaaksjonen, har jeg kontinuerlig fått stimulans til å bevare troen på linken mellom besteforeldre og barnebarn. Lykke til videre!

***Det står skrevet i stjernene
at barn født i dag
får en vanskelig framtid
hvis ikke barn født i går
tar fornuften fangen.***
(Karl Arne Sandnes)

Kristen Fløgstad, født 1947,
lærer og friidrettsutøver

Jeg ble opptatt av problemene som uregelmessig nedbør skapte for mange bønder da jeg jobba i Øst-Afrika rundt tusenårsskiftet, og det var naturlig for meg å melde meg inn i **BKA** da jeg kom tilbake til Norge. Etterpå begynte jeg å arbeide frivillig med å bygge solstrøm og samtidig redusere dieselbruken ved Haydom-sjukehuset i Tanzania. Nå er jeg glad for at **BKA** går inn for klimafinansiering i u-land.

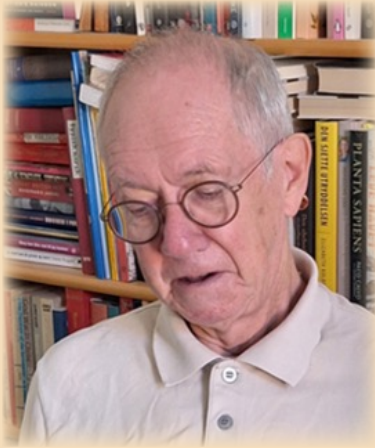
Gro Nylander, født 1943,
lege

Vi hadde kjent på det lenge. Økende CO₂-nivå i atmosfæren. Norge i versting-klassen. Og vi var hjelpeløse! Eller? Så fant vi **BKA**! En fest å møte så mange engasjerte og hyggelige mennesker f.eks på årsmøtene. (All slags folk, men mange velutdannede og kjente fjes, både røde og blå ministre. Kåre Willoch og Lise Fjellstad ble viktig for meg. Jeg lot meg verve til landsstyret, etter hvert som nestleder og delt leder. Jøye meg så mye jobb! Ære være dere som står i dette år etter år!

Oddbjørg Langset, født 1948,
lærer

Jeg så tilfeldigvis en omtale av **BKA**/Besteforeldrenes klimaaksjon i media, og meldte meg sporenstreks inn i 2012, for **BKA** var helt i tråd med mitt verdigrunnlag, holdning og adferd! At så mange fortsetter å melde seg inn, danner lokallag og grupper i hele landet og slik påvirker samfunnet lokalt, sentralt og i utlandet, er viktig i kampen for en levelig klode for etterslekta. Halfdan tok pulsen på tida - så takk for initiativet!

Ivan Chetwynd, født 1943,

forhenværende metodistprest

BKA betyr at jeg kan gjøre litt for å bevare naturmangfoldet og minske skaden som klimakrisen vil påføre mine barnebarn. Det har gjort meg til en del av et mangfoldig og spennende fellesskap. For samfunnet er **BKA** én stemme blant flere som forsøker å føre verden inn i en sunnere utvikling, fra en gruppe med mye livserfaring.

Hans Martin Seip, født 1937,

*professor, Kjemisk institutt, UiO
og bistilling ved CICERO Senter for klimaforskning*

Da jeg kom med i **BKA** i 2006, ble jeg raskt overbevist om at det var interessant og nyttig. Det deltar mange engasjerte og dyktige mennesker med ulik bakgrunn og meninger, men med felles interesse for å spre kunnskap om klimaendringer og følgene av disse. Medlemstallet øker, og jeg håper dette fortsetter. Jeg tror mange flere eldre vil finne det inspirerende å engasjere seg i **BKA**. Dessverre vil det nok være stort behov for vår innsats fremover.

Grethe Horn Mathismoen, født 1937,

journalist

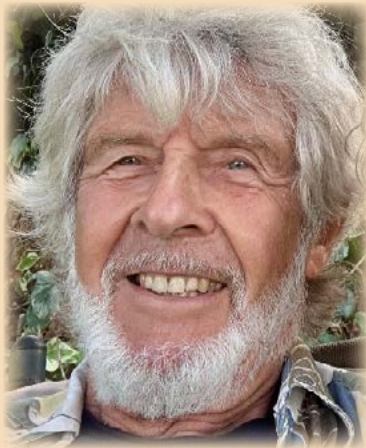
Da vi startet Besteforeldrenes klimaaksjon i 2006, var det kanskje mitt livs viktigste handling. Verden sto ved et dramatisk veiskille, kanskje det mest skjebnetunge i menneskehetens historie. Klimaet truet vår eksistens. Noe måtte gjøres for å redde jordkloden for våre etterkommere. Vi besteforeldre gikk sammen i det som ble **BKA**. Ved felles ansvar og innsats var målet å bevare vår jord. **BKA** har og vil fortsatt ha stor betydning som veiviser i vårt samfunn.

Yngvar A. Olsen, født 1954,

tidligere førsteamanuensis ved Universitetet i Agder

For meg personlig har **BKA** gitt meg anledning til å arbeide med den viktigste saken i vår tid – klimaendringene. Da kan jeg fortelle mine potensielle barnebarn at jeg iallfall bidro til å bremse endringene. For samfunnet betyr **BKA** mye for å endre holdningene til folk, særlig de på vår alder. Mange, helt opp til regjeringsnivå, ser ut til å fortrengte fakta. Jeg sliter fortsatt med å forstå hvorfor vitenskapen om klima ikke blir akseptert av mange. Jeg trodde at nordmenn hadde forlatt et tankesett basert på overtro, myter og synsing for lenge siden.

Harold Leffertstra, født 1946,
klimarådgiver

Etter mange år i det statlige miljøvernet, de siste 15 år som klimarådgiver, kunne jeg fortsette med min hjertesak, en levende og levelig jord for våre etterkommere og medskapninger. Fellesskapet i **BKA** har gitt meg mange fine stunder og hindret depresjon. **BKA** samler utrolig mye kunnskap og erfaring, og de har fått en spesiell kontakt med de unge som bekymrer seg for det som ligger foran oss. Sammen kan vi gjøre en forskjell.

Finn Bjørnar Lund, født 1940,
psykolog og departementsbyråkrat

BKA har skapt rommet for at mitt lille bidrag i dag kan gå inn i den store fortellinga om det skjøre livet på jorda. Uten drivhusgasser ville jorda ha vært en isklump, med menneskeskapte utslipp vil vi få en livstruende oppvarming. Fellesskapet i **BKA** knytter oss sammen til innsats i dag og i solidaritet med dem som kommer etter oss. En stor takk til Halfdan og de andre for initiativet for 20 år siden.

Elisabeth Tvetter Briseid, født 1945,
lektor

I **BKA** har jeg fått bruke tid, krefter og kreativitet i arbeidet for barns og barnebarns framtid. Dét og fellesskapet med likesinnede gir meg stadig påfyll av glede! Opinionsskapende arbeid er maraton – ikke sprint. Å fastslå betydningen i samfunnet er umulig. «Nytter det?» er for meg et uinteressant spørsmål. Jeg velger å sitere Piet Hein:

**«Pessimisterne er dog de reneste tåber –
de tror på det modsatte af, hva de håber.
Nej, de optimister, som livet beror på,
er dem, som tør håbe på noget, de tror på.»**

Klima og natur: Hvor er vi nå, og hvor er vi om hundre – eller tusen år?

Dag O. Hessen,
biolog og prisbelønnet forfatter

Hvor vi er akkurat nå? I det jeg skriver dette i februar 2026, kan det svares ganske presist på ved å si at dagens tall for CO₂ fra referansestasjonen på Muana Loa, er 429 ppm CO₂. Det vil være litt annerledes i morgen, og antakelig enda høyere når dette leses, men poenget er at dette er høyt, mye høyere enn menneskeheten noen gang har opplevd, og trolig høyere enn vår planet har opplevd på flere millioner år.

Men er det mye? Det er bare 0,0429% av atmosfærevolumet, og vi hører stadig innvendingen at dette ikke kan være noe problem. CO₂ er jo ikke giftig, og plantene trenger det, så hvorfor lage noe styr om dette. Vel, det stemmer at CO₂ er bra for planter, men det er som med CO₂ som så mye annet, det kan bli for mye av det gode. Og for plantene mer enn oppveies de positive effektene av CO₂ av varme og tørke.

Vi vet også hvordan det står til med de to andre drivhusgassene, metan (CH₄) og lystgass (N₂O), der er konsentrasjonene henholdsvis 1947 ppb og 340 ppb. Det er altså enda mindre av disse enn CO₂, men til gjengjeld er de hissigere drivhusgasser – og de har økt ganske i takt med CO₂ som igjen har økt i takt med antall mennesker og økt forbruk – og da økt forbrenning av fossile energikilder. Så vet vi at dette har bragt den globale gjennomsnittstemperaturen tett på 1,5 grader over forrige referan-

senivå, og at vi med dagens kurs styrer mot et sted omkring 2,7 grader i 2100.

Barnebarna vår vil oppleve 2,7 graders økning
Mange av våre barnebarn vil trolig oppleve dette. 2,7, ja heller ikke 3 graders oppvarming betyr slutten på planeten og menneskeheten, men det betyr mye trøbbel, og trolig at deler av planeten som allerede i dag sliter med hetebølger og tørke blir ubeboelig. Vi ser allerede tendenser til at Middelhavsområdet er så uutholdelig varmt om sommeren at turistene heller søker seg til Norge på «avkjølingsferie». Og ser vi langt fram i tid, noe vi bør, risikerer vi at smelting av Grønlandsisen og andre ismasser gir minst sju meter høyere havnivå enn i dag. Tidshorisonten er altså avgjørende her, vi kommer straks tilbake til det.

CO₂ gir hovedbidraget til denne oppvarmingen, og da er det spesielt bekymringsfullt at ikke bare konsentrasjonen, men også den årlige konsentrasjonsøkningen har økt. Tidlig på 1960-tallet var økningen på under 1 ppm årlig, de siste årene har den ligger godt over 3 ppm. Samtidig har jo vitterlig mange vestlige land kuttet sine utslipp, og det får en til å undre om naturens evne til CO₂-opptak er svekket, eventuelt at naturen selv slipper ut mer CO₂ enn før på grunn av oppvarming og tørke, og at det rett og slett blir mindre natur.

For også tapet av natur er godt dokumentert, og det er dramatisk. Her behøver vi i alle fall ikke bruke tid og energi på å diskutere om det er menneskeskapt eller ikke (det behøver vi heller ikke for klima). Det er mange tall på antall kvadratkilometer regnskog som er tapt (totalt anslås det til 1,3 millioner kvadratkilometer bare siden 1990). Man frykter at Amazonas nærmer seg et vippepunkt der den slutter å være regnskog og blir savanne. Siden vi nå har satellitter som overvåker hver kvadratmeter av jordas overflate, blir tall og trender i naturen stadig bedre dokumentert.

Og artene forsvinner i et urovekkende tempo

Hva våre inngrep, kombinert med overhøsting av bestander, og etter hvert klimaendringer, betyr for de artene som opprinnelig bodde i disse områdene, er også godt kjent. Fra vi begynte med jordbruk for 10 000 år siden, er det beregnet at nedgangen i dyrebestander (antall individer) har vært henholdsvis 83 prosent for landlevende pattedyr, og henholdsvis 80, 50 og 15 prosent for marine pattedyr, planter og fisk. Kanskje enda mer slående er at vektforholdet mellom landlevende pattedyr er som følger: mennesker: 36 prosent, våre husdyr: 60 prosent, ville dyr: 4 prosent. Også i klimasammenheng er natur avgjørende. Naturen tar, omtrent likt fordelt mellom land og hav, opp over halvparten av de menneskeskaptede utslippene. Hadde det ikke vært for denne store, gratis CO₂-støvsugeren som fotosyntesen representerer, hadde klimautviklingen vært enda dystre.

Ulikhet som viktig driver

«Earth Overshoot Day», altså verdens overforbruksdag som er den dagen i året da vi har forbrukt planetens årlige produksjons- og mottakskapasitet kommer for verden som helhet i overgangen mellom juli og august. Hadde alle hatt like store økologiske fotavtrykk som oss i Norge ville den kommet i midten av april. Dette rommer to moralske dilemma. For det første låner vi ikke, men stjeler livsgrunnlaget fra dem som skal komme etter oss. Når kontoen er tom i april, lever vi på kreditt resten av året, og regningen for festen overlates til de ufødte. Det andre dilemmaet er ulikheten mellom land som Norge og land som lever bærekraftig, trolig på grunn av fattigdom, og som også er de som i størst grad må bære byrdene av klimaendringer. Enda mer absurd blir det når vi vet at den rikeste prosenten bidrar omtrent like mye til klimaendringer og naturtap som de fattigste fem milliardene av verdens befolkning. Ulikhet (og urettferdighet) er altså en del av historien.

Men igjen viser dette at vi må tenke langsiktig, men handle nå. Mange av de mest bekymringsfulle

effektene av klimaendringer og naturtap venter også der framme, kanskje langt der framme, men det blir ikke irrelevant. En fersk studie beregnet at 111 millioner av barna som er født i 2020, vil kunne oppleve livstruende hetebølger i en verden der temperaturen stiger med 3,5 °C. Det utgjør 92 prosent av årets kull. Selv ved en temperaturstigning på 1,5 °C vil 62 millioner av dem som er født i 2020, kunne oppleve en eller flere slike hetebølger. Det er lenge siden det ble fastslått at klimaendringer med god margin er det største trusselen mot global helse, og det seiler også opp som en stor sikkerhetspolitisk og geopolitisk risiko.

Systemet er rigget for økonomiske insentiver

Kortsiktighet er en innebygd svakhet ved demokratiet, der gjenvalg, budsjetter og ikke minst velgernes egne tidshorisonter typisk opererer over en periode på fire år. Hvem kan vinne et valg på løfter om mindre velstandsvekst i dag til beste for dem som skal bo her om 1000 år? Meningsmålinger tyder på at nordmenn flest setter klima og miljø høyt som politisk viktige saker, men i valg stemmer de aller fleste på partier som går inn for økt forbruk, økonomisk vekst og fortsatt avhengighet av fossil energi. Kortsiktighet er også en innebygd svakhet ved markedet fordi det belønner hensynet til neste kvartalsrapport framfor hensynet til barnebarna. Rask avkastning premieres, mens langsiktige investeringer til beste for miljø og framtid primært har moralske insentiver – og beklageligvis er selveste Systemet rigget for de økonomiske insentiver.

Tenk tre generasjoner frem i tid

Tid er som sagt essensielt. Vi behøver ikke nødvendigvis å se våre gjerninger i et hundretusenårsperspektiv, det holder med mer fattbar tid, for eksempel tre generasjoner. Om ikke alle har opplevd oldeforeldre, så er de allikevel begripelig nære, og besteforeldre har de fleste et forhold til.

Det samme gjelder barnebarn, og noen vil også oppleve oldebarn. Dersom alle tar valg i dag til beste for tre generasjoner fram i tid, og de i sin tid gjør det samme, så vil konsekvensene være bra for planeten og våre etterkommere også om 1000 år – som jo ikke er lenger enn stavkirkene har stått der. Dette er ikke bare det viktigste vi kan bidra med i dag, det er også det mest meningsfulle.

Dersom alle tar valg i dag til beste for tre generasjoner fram i tid vil konsekvensene være bra for planeten og våre etterkommere også om 1000 år, hevder Dag O. Hessen.

Bildegalleri

Slik skal norske unger få ha det – også i framtida! Det skylder vi dem! Det er BKAs mål og engasjement – som eldre mennesker, som vokste opp den gangen landet vårt fortsatt hadde en frisk, rik og levende natur, og der vi fortsatt kunne glede oss til stabilt vinterføre med skileik og annen moro.

Foto: John Cumming.

Moderne bilveier bygd for stadig større fart er en av de største truslene mot landskap og biomangfold, i tillegg til høy energibruk og flere typer utslipp. Her feires en lokal seier langs riksvei 21 i Hamar 2022: Skål for den nye motorveien som ikke kommer!

BKA har søsterorganisasjoner over hele verden. I 2025 var representanter fra European Grandparents for Climate samlet til konferanse i Oslo. Her har de fått på seg røde hatter og er med på den store valgkamp-markeringa foran Stortinget 30. august.

Foto: H Wiik

Ski-VM i Trondheim 2025 gikk i regn og sørpeføre, og måtte reddes av store mengder kunstsne. For Besteforeldrene ble det en god anledning til å drive folkeopplysning og påpeke sammenhengen mellom norsk oljepolitikk og global oppvarming.

Bilde fra torget i Trondheim.

Humør og glimt i øyet – det er et av varemerkene til Besteforeldrenes klimaaksjon. Her er BKA-leder Linda Rundquist Parr i sving på Eidsvolls plass foran Stortinget, som vanlig med en informativ løpeseddel i neven.

Foto: Kristine Glimsdal / Journalen, OsloMet

Vi mener alvor – det gjelder barnas framtid! Når de grå panterne samler seg til marsj og demonstrasjon gjennom Karl Johans gate, blir de lagt merke til. Vi kjemper ikke for oss selv og våre egne interesser, men for rettighetene til dem som kommer etter oss.

Hvordan oppleve naturen og lære å undre seg – sammen med barn? Hva kan vi gjøre for at nye generasjoner skal få møte naturens mirakler? Det dreier det seg om når BKA inviterer til naturkurs i Melsomvik, slik vi har gjort i mange år – med hundrevis av deltakere.

Norske politikere har alltid prøvd å holde oljepolitikken adskilt fra målene i klimapolitikken. Det holder ikke, mener BKA, som bruker flere virkemidler for å vekke opinionen og utfordre de folkevalgte. Her er vi på klimavandring under Arendalsuka.

Foto: H Wiik

Også lokalpolitikere må ansvarliggjøres. I Bergen er det en fast tradisjon for at BKA-aktivister stiller opp utenfor rådhuset når bystyret har møte. Representanter på vei inn blir møtt med slagord og plakater, tett på, men alltid høflig og stillferdig.

«Dråpen uthuler steinen ikke ved sin kraft, men ved stadig å dryppe.»

Foto: H Wiik

Økosorg

Økosorg
er sorgen over en ødelagt planet.
Jeg bor på den
og det angår meg.

Fremtidsangst
er frykten for en farlig framtid.
Jeg er bestefar
og det angår meg.

Håpet
er å gripe etter rattet
som holder altfor stø kurs.

Sigmund Hågvar

Hågvar er professor emeritus i natur- og miljøvern. Et livslangt engasjement for naturverdier og miljøvern har resultert i flere viktige fagbøker. Blant dem den mye leste «Norsk natur – farvel?» (2008, sammen med Bredo Berntsen). Han er medlem hos BKA.

Økosorg og klimaangst må anerkjennes. Vi må kjempe for endring, både i samfunnet og i vår omgang med naturen. Vi skal ikke bygge babelske tårn, men varder for livet, og for våre barnebarn.

Foto: Andrew P. Kroglund